

Załącznik do Uchwały Nr
z dnia
Rady Powiatu w Mońkach

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
W POWIECIE MONIECKIM
NA LATA 2015 - 2020**

MOŃKI 2015

W S T Ę P

**„Każda próba narzucenia
własnej woli komuś innemu
jest przemocą”**

Mahatma Gandhi

Przemoc zawsze uderza w godność jednostki i wykracza poza przyjęte przez społeczeństwo normy. Przemoc przybiera różne formy - od fizycznego bądź seksualnego do emocjonalnego, psychicznego poniżenia drugiego człowieka.

Przemoc w rodzinie jest niewątpliwie najgorszym rodzajem przemocy, ponieważ sprawcą jest najbliższa osoba – członek rodziny, a naturalnym środowiskiem życia człowieka jest właśnie rodzina. To właśnie w niej człowiek rodzi się, wychowuje, dojrzewa i w niej kształtuje własną osobowość. Nie zawsze jednak to środowisko spełnia należycie swoje podstawowe funkcje. Nie dla wszystkich dom rodzinny jest azylem, w którym panuje miłość, ciepło, bezpieczeństwo i wzajemne zaufanie.

Zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180 poz. 1493 ze zm.) **przemoc domowa to wszelkie incydenty gróźb, przemocy lub nękania (psychologicznego, fizycznego, seksualnego, ekonomicznego lub emocjonalnego) między osobami dorosłymi, którzy żyją w związku partnerskim lub są członkami tej samej rodziny, niezależnie od płci i orientacji seksualnej.** Wyżej przytoczona ustawa definiuje również **przemoc w rodzinie** jako **jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.**

Prawo wskazuje sytuacje, w przypadku których dopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec kogoś, jak również kto i w jaki sposób może jej używać. Środkami przemocy dysponują zazwyczaj organy państwa i stosują czasami przy eksmisji z mieszkania, tymczasowym aresztowaniu lub zastosowaniu kary pozbawienia wolności.

Najprostszą i dostępną każdemu człowiekowi definicję przemocy podaje Słownik Języka Polskiego, zgodnie z którym jest to *przewaga wykorzystywana w celu narzucenia komuś swojej woli, wymuszenia czegoś na kimś; też: narzucona komuś bezprawnie władza.*

Przemoc zastosowana przez osobę nieuprawnioną jest zabroniona i ścigana prawem.

Na to zagadnienie przemocy w rodzinie należy spojrzeć z wielu perspektyw ponieważ zagadnieniem tym zajmuje się szereg dyscyplin naukowych takich jak: psychologia, socjologia, prawo, pedagogika, polityka społeczna i inne. Dlatego też precyzyjne zdefiniowanie zjawiska przemocy nastęrcza wiele problemów interpretacyjnych.

W literaturze poruszającej problematykę przemocy występuje najczęściej podział na następujące formy przemocy:

- ✓ Przemoc fizyczna – to stosowanie przez sprawcę przymusu z użyciem przewagi fizycznej do podejmowania decyzji i działań niewygodnych i krzywdzących w odczuciu ofiary. Jest to wywieranie, przy użyciu siły wpływu na stan fizyczny, zachowanie lub proces myślowy innej osoby bez jej przyzwolenia.
- ✓ Przemoc psychiczna – to wywieranie, przy użyciu środków komunikacji interpersonalnej, wpływu na stan psychiczny, emocjonalny innej jednostki bez jej przyzwolenia. Jest to poniżanie i upokarzanie, pozbawienie ofiary osobistej mocy, izolowanie i narzucanie własnych sądów. Najbardziej typowymi środkami przemocy psychicznej są inwektywy, groźby i molestowanie psychiczne.
- ✓ Przemoc seksualna – to nadużycie i wykorzystanie seksualne, gwałt.
- ✓ Zaniedbanie fizyczne – to brak należytej opieki, w tym lekarskiej; wszelkie zaniedbania fizyczne ofiary.
- ✓ Zaniedbanie psychiczne – to różnego rodzaju odrzucenia, obojętność, nieokazywanie pozytywnych uczuć, lekceważenie psychicznych potrzeb ofiary.
- ✓ Nadopiekuńczość – to działania sprawcy dążące do ograniczenia właściwego rozwoju ofiary poprzez formy nadopiekuńczości doprowadzające do okaleczenia fizycznego i psychicznego.
- ✓ Przemoc finansowa (ekonomiczna) – np. utrzymywanie osoby zależnej w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie pracy zawodowej, nie dawanie wystarczającej ilości środków finansowych na prowadzenie gospodarstwa domowego.
- ✓ Osaczenie – np. ciągle chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu zastraszania.
- ✓ Przemoc w wymiarze społecznym – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

Poszczególne formy wzajemnie się przenikają. Czasami jedno zachowanie trudno zakwalifikować tylko do jednej kategorii.

Charakterystyczne cechy przemocy domowej to:

- ✓ intencjonalność – jest zamierzonym działaniem agresora mającym na celu podporządkowanie i kontrolowanie ofiary;
- ✓ nierówność sił – jedna strona ma przewagę nad drugą, ofiara jest słabsza od agresora;
- ✓ naruszenie prawa i dobra osobistego – sprawca używając siły narusza podstawowe prawo ofiary do nietykalności fizycznej, szacunku, godności itp.;
- ✓ cierpienie i ból – agresor narusza zdrowie, a często nawet życie ofiary, która doświadczona bólem i cierpieniem ma mniejszą szansę do samoobrony.

Cykle /fazy/ przemocy w rodzinie ¹

Badania wykazały, że osoby doznające przemocy, przechodzą przez trzy fazy powtarzającego się cyklu przemocy.

---

¹ Źródło: strona internetowa Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych http://www.parpa.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=77&Itemid=96

1. Faza narastania napięcia

W fazie pierwszej narasta napięcie i agresywność sprawcy - każdy drobiazg wywołuje jego irytację, prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny. Osoba doznająca przemocy stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie. Czasem zaś nie mogąc wytrzymać „oczekiwania” sama prowokuje spięcie, aby wreszcie "mieć to za sobą". Często pojawiają się u niej różne dolegliwości fizyczne (np. bóle żołądka i głowy, bezsenność i utrata apetytu) i psychiczne (np. wpada w apatię lub ogarnia ją silny niepokój).

2. Faza gwałtownej przemocy

W fazie gwałtownej przemocy dochodzi do ataku agresji i rozładowania złości.

3. Faza miodowego miesiąca

W tej fazie wszystko się zmienia. Osoba stosująca przemoc nagle staje się inną osobą. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie i usprawiedliwienie. Przeżywa poczucie winy, okazuje skruchę, przeprasza i obiecuje, że to się już nie powtórzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć, że partner się zmienił i że przemoc była jedynie wyjątkowym incydentem, który już nigdy się nie powtórzy.

Fazy występują kolejno po sobie, jednakże w każdym kolejnym cyklu przemoc staje się bardziej gwałtowna i trwa dłużej natomiast faza miodowego miesiąca skraca się.

Przemoc może występować w relacjach:

- ✓ dorosłych wobec dorosłych,
- ✓ dorosłych wobec dzieci,
- ✓ dzieci wobec dorosłych.

Zdarza się, że te same osoby w jednych relacjach przyjmują rolę ofiary w innych zaś rolę sprawcy. Bywa, że np. kobieta doświadczająca przemocy ze strony partnera może jednocześnie stosować przemoc w relacjach ze swoimi dziećmi lub rodzicami. Większość sprawców przemocy w rodzinie to były ofiary.

Przemoc w rodzinie to celowe i zamierzone, wykorzystujące przewagę sił, działanie przeciw innemu członkowi rodziny. Jest to czyn naruszający prawa i dobra osobiste drugiej osoby, powodujący ból, cierpienie i inne szkody. W sytuacjach przemocowych jedna ze stron ma przewagę nad drugą, sprawca zazwyczaj jest silniejszy a ofiara słabsza. Zgodnie z art. 207 § 1 Kodeksu Karnego, przemoc w rodzinie jest przestępstwem.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Monieckim na lata 2015 – 2020 pozwoli na realizację przez powiat zadań określonych w aktach normatywnych dotyczących przeciwdziałania przemocy.

PRZEPISY PRAWNE REGULUJĄCE SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Program opracowany został w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015r. poz. 163 ze zm.);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012r. poz. 788);

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997r. Nr 88, poz. 553, ze zm.);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997r. Nr 89, poz. 555, ze zm.);
- Ustawa z dnia 20 maja 1971r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2013r. poz. 482);
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013r. poz. 595 ze zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r. poz. 1356 ze zm.);
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 76/2014 Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 2014r. (Monitor Polski z 2014r. poz. 445);
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Monieckim na lata 2009 – 2019 (załącznik do Uchwały Nr XXVIII/142/09 Rady Powiatu w Mońkach z dnia 1 lipca 2009r.);
- Karta Narodów Zjednoczonych z 1945r.;
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 1948r.;
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000r.;
- Deklaracja w Sprawie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z 1995r.;
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie przemocy wobec kobiet z 2006r.

ZADANIA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA POWIATU MONIECKIEGO

W struktury Powiatu Monieckiego wchodzi 7 jednostek samorządowych: 3 gminy miejsko-wiejskie (Mońki, Knyszyn, Goniądz) oraz 4 gminy wiejskie (Jaświły, Jasionówka, Krypno i Trzcianne).

Rys.1. Mapa powiatu monieckiego.

Powiat Moniecki jest położony u zbiegu rzek Biebrzy i Narwi w centralnej części województwa podlaskiego i należy do jego białostocko – suwalskiego podregionu. Zajmuje powierzchnię 138.259 ha, co stanowi 6,8% ogólnej powierzchni województwa. Pod względem powierzchni (1.382km²) powiat moniecki plasuje się na 7 miejscu w województwie. Nasz powiat graniczy z pięcioma powiatami – grajewskim, augustowskim, sokólskim, białostockim i łomżyńskim.

W powiecie znajdują się 3 ośrodki miejskie – liczące 10 tysięcy mieszkańców Mońki, 3 - tysięczny Knyszyn i 2 - tysięczny Goniądz oraz 171 miejscowości wiejskich. Powiat moniecki liczy 42.077 mieszkańców i na 1 km² przypada 30 osób.

Tabela Nr 1. **Dane o mieszkańcach powiatu monieckiego**

W wieku	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto			Wieś		
				Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety
Wiek przed-produkcyjny	6.457	3.317	3.140	2.156	1.110	1.046	4.301	2.207	2.094
Wiek produkcyjny	28.711	14.966	13.745	10.774	5.339	5.435	17.937	9.627	8.310
Wiek po-produkcyjny	6.909	2.691	4.218	2.172	808	1.364	4.737	1.883	2.854
Powiat moniecki	42.077	20.974	21.103	15.102	7.257	7.845	26.975	13.717	13.258

(Źródło: dane GUS w Białymstoku wg stanu na dzień 31.12.2013 r.)

W ogólnej liczbie mieszkańców powiatu nieznacznie przeważają kobiety – 21.103, które stanowią 50,15% ogółu ludności, mężczyzn jest 20.974, tj. 49,85%. Wskaźnik ten zmienia się jednak w zależności od wieku i tak: w przedziale wiekowym 0-64 lat występuje liczebna przewaga mężczyzn, natomiast kobiet jest więcej w grupie powyżej 64 roku życia.

Jak wynika z powyższej tabeli w powiecie monieckim bardzo dużą grupę wiekową, liczącą 28.711 osób stanowią ludzie w wieku produkcyjnym. Liczba dzieci i młodzieży (6.457 osób) jest niemalże równa liczbie mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (6.909 osób).

Wiek społeczeństwa jest istotnym elementem struktury demograficznej powiatu, a wzajemne relacje pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi świadczą o kondycji społeczeństwa. Jak łatwo zauważyć, w każdej grupie wiekowej przeważa liczba osób zamieszkujących tereny wiejskie. Spowodowane jest to faktem, że teren powiatu monieckiego, który jest typowo rolniczym zamieszkuje 26.975 ludności wsi, tj. 64,1% ogółu ludności. W trzech ośrodkach miejskich (Mońki, Knyszyn i Goniądz) przebywa 15.102 osób i stanowi to 35,9% łącznej liczby mieszkańców powiatu.

DIAGNOZA OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM

Motywów przyczyniających się do przemocy w rodzinie można doszukiwać się w makrosystemie społecznym, ekonomicznym i kulturowym. Środowisko społeczne i panujące w nim obyczaje bardzo silnie wpływają na relacje panujące w rodzinie. Czynniki takie jak stres, ubóstwo, nierówność, poziom wsparcia społecznego modyfikują rozmiar i zakres zjawiska przemocy domowej. Trudności finansowe i skomplikowanie ról społecznych, które coraz bardziej widoczne są w życiu współczesnych rodzin, tworzą środowisko szczególnie sprzyjające rozwojowi brutalnych zachowań.

Wzajemne funkcjonowanie oraz więzi w rodzinie: rodzice – dzieci, małżonkowie, rodzeństwo, dorosłe dzieci – starsi rodzice jest otoczone różnymi uwarunkowaniami, które mogą zaburzyć prawidłowe relacje i znacznie wpłynąć na wystąpienie zjawiska przemocy.

Bezrobocie, ubóstwo i złe warunki życia są czynnikami wpływającymi na pogorszenie jakości pełnienia poszczególnych ról w rodzinie.

Jak wskazują opracowania naukowe zjawisko stosowania przemocy w rodzinie ma ogromny związek z nadużywaniem alkoholu przez agresora. Krzywdzący mężczyźni nadużywający alkoholu lub innych środków odurzających częściej stosują przemoc niż mężczyźni bez problemu uzależnienia. Nadużywanie alkoholu występuje wśród małżonków stosujących przemoc wobec partnera oraz rodziców krzywdzących swoje dzieci.

Tabela Nr 2. **Liczba rodzin objętych pomocą z powodu przemocy w rodzinie**

Lata	Mońki	Knyszyn	Goniądz	Jaświły	Krypno	Jasionówka	Trzcianne
2012 rok	3	0	3	4	0	1	5
2013 rok	4	0	2	2	0	7	5
2014 rok	19	0	1	10	0	3	4

Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Monieckiego.

Jak wynika z powyższej tabeli w Powiecie Monieckim tylko w Gminie Knyszyn i Krypno w całym rozpatrywanym okresie nie odnotowano żadnej rodziny korzystającej z przedmiotowej pomocy. Najwięcej rodzin objętych pomocą z powodu przemocy domowej zarejestrowano w Gminie Mońki (26 przypadków), Jaświły (16), Trzcianne (14) i Jasionówka (11).

Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Przemoc może mieć miejsce we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia lub statusu społecznego czy materialnego. W wielu społecznościach zaobserwować można brak reakcji na problem przemocy w rodzinie. Wynika to z funkcjonujących w świadomości społecznej mitów i stereotypów na temat przemocy, które pokazują fałszywy obraz problemu. Usprawiedliwiają one stosowanie przemocy, ukrywają czy bagatelizują problem, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności, czy okrucieństwa wobec bliskich. Dla sprawcy są sygnałem o społecznym przyzwoleniu na przemoc. Do najczęściej spotykanych mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie należy stwierdzenie, że *przemoc w rodzinie to sprawa prywatna i nikt nie powinien się wtrącać w sprawy rodzinne*.

W ostatnim okresie, coraz częściej jednak ujawniane są przypadki przemocy. Prowadzone dotychczas działania informacyjne, ogólnopolskie i lokalne, spowodowały zmianę świadomości społecznej. Zauważa się większą gotowość ofiar przemocy do ujawniania takich spraw i przyjęcia pomocy. Należy jednak zaznaczyć, że pomimo większej świadomości społecznej, tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwaniu i zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

Oszacowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest możliwe między innymi dzięki procedurze Niebieskiej Karty oraz działaniom Komendy Powiatowej Policji w Mońkach, które przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 3. ***Podejmowane interwencje w ramach przemocy w rodzinie***

		2012 r.	2013 r.	I półrocze 2014r.
Procedura Niebieskich Kart		124	55	50
Miejsce interwencji	miasto	56	24	18
	wieś	68	31	32
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej		359	129	125
W tym dzieci		184	55	45
Liczba sprawców przemocy domowej	ogółem	125	55	53
	kobiety	3	1	7
	mężczyźni	122	54	46
	nieletni	0	0	0
Liczba sprawców będących pod wpływem alkoholu		102	37	23
Liczba osób przewiezionych do Izby Wyrzeźwień		63	27	9
Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej pokrzywdzonym w wyniku przemocy domowej		0	0	2
Liczba osób przewiezionych do Ośrodka Interwencji Kryzysowej		0	0	0

Źródło: Dane z Komendy Powiatowej Policji w Mońkach.

Z powyższej tabeli wynika, iż w 2012 roku w porównaniu do roku 2013 znacznie zmalała liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez Komendę Powiatową Policji w Mońkach, co jednak nie świadczy o zmniejszeniu skali problemu przemocy w rodzinie. Jest wręcz przeciwnie, ponieważ w I półroczu 2014 roku zarówno liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty, osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej, jak i sprawców tej przemocy jest niemalże taka sama jak w całym 2013 roku.

Powyższe dane obrazują, iż przemoc w rodzinie znacznie częściej występuje w środowiskach wiejskich niż w miastach, a sprawcami jej w przeważającej większości są mężczyźni. Kobiety stanowią znikomy odsetek sprawców. W omawianym okresie nie odnotowano nieletnich sprawców przemocy w rodzinie.

Obok policji procedury Niebieskiej Karty stosują również ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Powiatu Monieckiego, których było:

- 2012 rok – 74 wszczętych postępowań,
- 2013 rok – 56,
- 2014 rok – 89.

INSTYTUCJE DZIAŁAJACE W ZAKRESIE OBJĘTYM PROGRAMEM

Kształtowanie właściwego klimatu realizowania polityki opartej na poszanowaniu praw rodziny wymaga ścisłej współpracy wielu podmiotów i instytucji. Program kładzie duży nacisk na współdziałanie wszystkich instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w tym:

- stałą diagnozę problemów,
- odpowiednie przygotowanie kadr,
- usprawnienie procedur współpracy.

Tak jak wszędzie, tak i w powiecie monieckim występuje problem przemocy w rodzinie, z którym walczą instytucje zobligowane do podejmowania działań w tym zakresie i należą do nich:

- Komenda Powiatowa Policji w Mońkach;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach;
- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu monieckiego;
- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Mońkach;
- Placówki oświatowe;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mońkach;
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Goniądzu;
- Parafie Rzymsko – Katolickie;
- Organizacje pozarządowe.

Wszystkie wymienione jednostki udzielają pomocy mieszkańcom Powiatu Monieckiego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach współpracuje ze wszystkimi w/w jednostkami oraz sądami, kuratorami sądowymi i innymi urzędami oraz organizacjami, których celem jest powstrzymanie przemocy w rodzinie.

Jednym z zadań powiatu realizowanym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach jest prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej, gdzie ofiary przemocy w rodzinie mogą znaleźć schronienie. Zadaniem Ośrodka Interwencji Kryzysowej jest zapewnienie krótkotrwałego całodobowego schronienia osobom, które znalazły się w sytuacji kryzysowej zagrażającej ich zdrowiu lub życiu m. in. w wyniku przemocy w rodzinie. Na terenie powiatu monieckiego działa OIK usytuowany w budynku internatu Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Mońkach przy ulicy Tysiąclecia 15. Ośrodek, którym jest 2- pokojowe mieszkanie z kuchnią, łazienką i holem, może zapewnić schronienie 8 osobom potrzebującym pomocy i wsparcia.

Pocieszającym jest fakt, że z pomocy ośrodka w ciągu ostatnich 3 lat skorzystała tylko jedna matka z 2 małych dzieci, wobec której stosowano przemoc domową.

ADRESACI PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Monieckim skierowany jest do:

- ✓ osób doświadczających przemocy w rodzinie, w tym:
  - dzieci,
  - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
  - osób starszych,
  - osób niepełnosprawnych;
- ✓ osób stosujących przemoc w rodzinie;
- ✓ świadków przemocy w rodzinie;
- ✓ instytucji zajmujących się pomocą rodzinie;
- ✓ organizacji pozarządowych;
- ✓ całej społeczności lokalnej.

UZASADNIENIE I CELE PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie jest najgorszym i najbardziej traumatycznym doświadczeniem dla osób jej doświadczających oraz jej świadków. Długotrwała przemoc prowadzi ofiarę do zaburzeń charakterystycznych dla osób przeżywających najbardziej ekstremalne i traumatyczne doświadczenia. Osoby długotrwale doświadczające przemocy ze strony bliskich przystosowują się do roli ofiary i przestają się bronić. Niezbędna jest wówczas pomoc z zewnątrz.

Skutki przemocy szczególnie wobec dzieci dotyczą zarówno bezpośrednich szkód na zdrowiu fizycznym, psychicznym, jak i poważnych, długotrwałych problemów ujawniających się w życiu dorosłym. Doznają one przemocy nie tylko wtedy, gdy są bezpośrednio maltretowane lub zaniedbywane przez rodziców lub opiekunów, ale także cierpią wówczas, gdy są świadkami przemocy dorosłych. Przemoc domowa wyrządza dzieciom wiele poważnych szkód, których konsekwencje mogą objawiać się w postaci niedostosowania społecznego.

Zachowania przemocowe są często dziedziczone i powielane. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci będą agresywne w stosunku do rówieśników, osób starszych, niepełnosprawnych i być może same staną się krzywdzącymi rodzicami.

Przemoc w rodzinie jest trudnym problemem niszczącym nie tylko system rodzinny, ale również oddziaływującym na całe społeczeństwo. Niezbędne jest zatem podejmowanie działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Monieckim jest rozwinięciem działań *Opieka nad dzieckiem i rodziną, Uzależnienia oraz Przemoc w rodzinie* zapisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Monieckim na lata 2009-2019.

Celem głównym programu jest **ograniczenie skali problemu przemocy i skutków stosowania przemocy**. Cele operacyjne przedmiotowego dokumentu nawiązują do zadań określonych w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Monieckim na lata 2015 – 2020 zakłada trzy główne kierunki działań:

- **Profilaktyka przemocy w rodzinie** - skierowana do całej społeczności lokalnej;
- **Program korekcyjno- edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie** – oddziaływania korekcyjno – edukacyjne skierowane do sprawców przemocy w rodzinie;
- **Program ochrony ofiar przemocy w rodzinie** – działania skierowane do osób dotkniętych przemocą.

PROFILAKTYKA PRZEMOCY W RODZINIE

W ostatnich latach w Polsce problem przemocy w rodzinie przestaje być tematem tabu. Coraz częściej media ujawniają i nagłaśniają przypadki przemocy w rodzinie. Wiele mówi się również o działaniach podejmowanych w stosunku do ofiar i sprawców przemocy domowej, które są działaniami bardziej interwencyjnymi niż profilaktycznymi.

Najistotniejszym zadaniem w profilaktyce przemocy domowej jest podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa oraz uwrażliwianie na problem przemocy poprzez opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków.

Trudno mówić o działaniach profilaktycznych w odniesieniu do osób dorosłych, które mają już ukształtowaną osobowość oraz zakodowane wzorce zachowań. Do osób dorosłych już stosujących przemoc w rodzinie można skierować jedynie kampanie medialne oraz działania terapeutyczne. Kluczową rolę w zakresie edukacji i podniesienia poziomu wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie odgrywają media.

Ofiary przemocy domowej winne być objęte działaniami edukacyjnymi, w wyniku których nauczyłyby się rozpoznawania sygnałów zapowiadających zachowania przemocowe. Niejednokrotnie właściwe odczytanie znaków zwiastujących wybuch agresji partnera pozwoliłoby uniknąć awantury domowej, która zazwyczaj kończy się aktem przemocy.

Oddziaływanie terapeutyczne i profilaktyczne w stosunku do osób dorosłych są o tyle utrudnione, że klient musi sam wyrazić zgodę na udział w jakichkolwiek działaniach. Osoba dorosła sama musi chcieć zmienić sytuację swoją, swego partnera i całej rodziny.

Profilaktyka przemocy w rodzinie powinna być skierowana głównie do dzieci i młodzieży. Edukacja w tym zakresie od najmłodszych lat pozwoli w przyszłości ograniczyć liczbę zarówno ofiar jak i sprawców przemocy, a tym samym liczbę potencjonalnych klientów pomocy społecznej.

Do oddziaływań profilaktycznych powinny być włączone dzieci już w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Pracę z tą grupą wiekową oprzeć należy na wystawianiu przedstawień i teatryków oraz prezentacji programów dla maluchów. Dzieci już od najmłodszych lat powinny rozróżniać „co jest dobre a co złe” i wiedzieć co to jest „zły dotyk”. Dzieciaki wyposażone w taką wiedzę mogą uniknąć molestowania i przemocy seksualnej ze strony osób starszych. Nauczą się także wrażliwości na krzywdę innego dziecka oraz powstrzymywania się od zachowań agresywnych i stosowania przemocy wobec rówieśników.

Szczególnie ważną grupę, do której powinny być skierowane działania profilaktyczne, stanowią uczniowie szkół gimnazjalnych i ponad gimnazjalnych. Młodzieży, która niebawem wkroczy w dorosłe życie, należy opracować zajęcia pod kątem przemocy w ich przyszłych rodzinach. Młodym ludziom należy uświadomić, że zachowania partnerów w okresie narzeczeństwa mogą być przeniesione do późniejszego wspólnego życia. Młody człowiek, który upija się, jest agresywny i nie szanuje partnera oraz innych ludzi nigdy nie będzie odpowiednim kandydatem do założenia rodziny. Zarówno przyzwyczajenia, jak i zachowanie dziewczyny czy chłopca w okresie młodzieńczym są odwzorowywane w późniejszym dorosłym życiu i mają ogromny wpływ na ich funkcjonowanie w przyszłości w roli małżonka i rodzica.

Młodzieży należy także uświadomić, iż nie należy pozostawać w związku, w którym pojawiają się symptomy agresji i chorobliwej zazdrości. Często młodzież, w większości przypadków dziewczęta, trwają w toksycznych związkach z powodu wielkiej miłości, zauroczenia i fascynacji partnerem. Pozostawanie w związku z młodocianym agresorem i przyzwalanie na chamskie i agresywne zachowanie bywa często spowodowane obawą samotności i utraty partnera, którym jest się oczarowanym i który niejednokrotnie swoim zachowaniem imponuje także rówieśnikom. Często również bezkrytyczna wiara w obietnice porywczego partnera, że się zmieni powoduje, iż młodzi ludzie coraz bardziej brną w związki z osobami, których powinni unikać.

Niezwykle ważną rolę w profilaktyce przemocy w rodzinie mogą pełnić nauki przedmałżeńskie dla osób zamierzających założyć rodzinę. Programy te powinny być poszerzone o problematykę przemocy domowej oraz zajęcia profilaktyczne.

Istotną rolę w profilaktyce przemocy odgrywa także promowanie zdrowego stylu życia (w tym form spędzania czasu wolnego) i relacji społecznych służących wzmocnieniu więzi rodzinnych. Społeczność nasza już od najmłodszych lat powinna być edukowana w zakresie problematyki przemocy w rodzinie i skutków jej stosowania. Należy również promować postawy społeczne wolne od przemocy.

Najistotniejszym elementem profilaktyki przemocy w rodzinie jest jednak czynnik ludzki. To właśnie członkowie rodzin, przyjaciele, znajomi i sąsiedzi najczęściej i najszybciej dostrzegają sytuacje, które mogą prowadzić do zachowań przemocowych.

Cała nasza społeczność lokalna powinna być zaangażowana w działania profilaktyczne, bo zgodnie ze znanym powiedzeniem *lepiej zapobiegać niż leczyć*.

PROGRAM KOREKCYJNO – EDUKACYJNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE

Założeniem programu jest zmiana dotychczasowej sytuacji rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie. Zadaniem działań korekcyjno – edukacyjnych jest zmiana postaw i zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie oraz zwiększenie ich zdolności do samokontroli, panowania nad agresywnymi zachowaniami. Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne mają służyć uświadomieniu agresorowi jakie czyni krzywdy swoim najbliższym i nauczyć współżycia w rodzinie. **Głównym celem programu jest powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie.**

Założenia niniejszego programu opierają się na powszechnej wiedzy na temat przemocy w rodzinie, na podstawie której można stwierdzić, że jest ona:

- ✓ raniącym, szkodliwym i poniżającym inną osobę nadużyciem siły i władzy przez agresora,
- ✓ dążeniem do kontrolowania i podporządkowania osoby zależnej,
- ✓ wyuczonym zachowaniem przynoszącym korzyści dla sprawcy,
- ✓ wzorcem postępowania przenoszonym z pokolenia na pokolenie,
- ✓ tolerowana przez zachowania i postawy osób z otoczenia,
- ✓ znoszona i akceptowana przez ofiarę,
- ✓ zjawiskiem wstydlivym, z którym ofiara często się ukrywa,
- ✓ czynem odrażającym godnym najwyższego potępienia,
- ✓ zachowaniem, dla którego nie ma usprawiedliwienia,
- ✓ zagrożona odpowiedzialnością karną.

Celem programu jest :

1. Uświadomienie sprawcom przemocy własnych negatywnych zachowań wobec najbliższych.
2. Uświadomienie sprawcom czym jest przemoc.
3. Rozpoznanie przez agresora sygnałów zapowiadających zachowania przemocowe.
4. Zdobycie umiejętności radzenia z agresją.
5. Nabycie zdolności służących rozwiązywaniu konfliktów bez stosowania przemocy.
6. Nabycie pozytywnych postaw rodzicielskich i małżeńskich.

7. Promowanie zdrowego stylu życia.
8. Uświadomienie odpowiedzialności za swoje czyny.
9. Opracowanie „planu bezpieczeństwa” zapobiegającemu użyciu siły i przemocy.
10. Nabycie umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie i konstruktywnego wyrażania uczuć.

Adresaci programu.

Program adresowany jest do osób stosujących przemoc w rodzinie - zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne kierowane są w szczególności do:

- ✓ osób kierowanych przez sąd, skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie korzystających z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności,
- ✓ osób objętych procedurą Niebieskiej Karty kierowanych przez organy ścigania i inne instytucje oraz osoby uprawnione,
- ✓ osób samodzielnie zgłaszających się do uczestnictwa w programie.

Programem nie mogą być objęte osoby:

- ✓ chore psychicznie,
- ✓ niepełnoletnie,
- ✓ uzależnione od alkoholu, narkotyków i innych substancji odurzających z wyłączeniem osób, które przeszły lub są w trakcie terapii uzależnień,
- ✓ z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi i zaburzeniami osobowości.

Zasady uczestnictwa:

1. Sądowe zobowiązanie osoby do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym.
2. Skierowanie wydane przez inne uprawnione do tego instytucje.
3. Dobrowolne przystąpienie do programu.
4. Pisemna zgoda uczestnika.
5. Podpisanie kontraktu socjalnego zawierającego zobowiązania do:
  - a) systematycznej obecności na zajęciach,
  - b) powstrzymania się od działań przemocowych,
  - c) powstrzymywania się od spożywania alkoholu i substancji psychoaktywnych.
6. Przestrzeganie zasad współżycia społecznego.
7. Przyznanie się uczestnika programu do stosowania przemocy w rodzinie.

Uczestnictwo w programie osób zgłaszających się dobrowolnie objęte jest tajemnicą służbową.

Sąd i inne instytucje uprawnione do kierowania osób do udziału w programie informowane są o przystąpieniu i przebiegu procesu korekcyjno – edukacyjnego sprawcy przemocy.

Formy realizacji:

Naboru uczestników do grupy dokonuje się po uprzednim spotkaniu i rozmowie ze zgłaszającą się osobą. W trakcie rozmowy ustalane są rzeczywiste motywacje udziału

danej osoby w programie i jej sytuacja rodzinna i życiowa. Potencjalny uczestnik zapoznany zostaje z celami i zadaniami programu korekcyjno – edukacyjnego. W przypadku akceptacji warunków i złożeniu deklaracji podpisywany jest kontrakt. z uczestnikiem programu i opracowywany indywidualny plan pracy.

Zajęcia korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy odbywać się będą zarówno indywidualnie zgodnie z potrzebami uczestników, jak i w otwartych grupach. Zakłada się, że grupa nie może liczyć więcej niż 10 do 15 osób, a jej spotkania odbywać się będą 1 - 4 razy w miesiącu po 1 – 5 godzin. Łączny czas trwania programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie powinien obejmować 60 do 120 godzin zajęć grupowych. W koniecznych przypadkach, podyktowanych potrzebami uczestników, istnieje możliwość zwiększenia częstotliwości spotkań i wydłużenia czasu trwania programu.

Program pracy ze sprawcą przemocy obejmować będzie następujące elementy:

- ✓ Rozpoznanie diagnostyczne i zmiana przekonań oraz postaw – szczegółowe informacje o uczestniku, jego zachowaniach przemocowych i sytuacji życiowej ;
- ✓ Edukacja - dobór tematów uwzględniających potrzeby i specyfikę uczestnika, pozwalających na jego pozytywną przemianę (zajęcia aktywizujące uczestników, otwarta dyskusja, odwoływanie się do własnych doświadczeń);
- ✓ Ćwiczenia praktyczne – angażowanie uczestników w proces zmian postaw i zachowań oraz samokontroli w relacjach rodzinnych i międzyludzkich.

Podjęte wobec sprawców przemocy w rodzinie działania diagnostyczne, edukacyjne i ćwiczenia praktyczne mają przyczynić się do osiągnięcia wytyczonych celów programu.

PROGRAM OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Zachowanie ofiar przemocy domowej bywa różne i często jest irytujące, niezrozumiałe i zniechęcające do pomocy. Ofiary bardzo często zmieniają zeznania i wycofują oskarżenia. Często sprawiają wrażenie, że same nie wiedzą czego chcą i zaczynają tłumaczyć i bronić sprawcę. Bywa również, iż ofiara wspólnie ze sprawcą oskarżają bliskich i sąsiadów o niepotrzebne wtrącanie się w ich życie rodzinne, a policjantów o przekroczenie uprawnień.

W ostatnim okresie, wraz ze wzrostem świadomości społecznej, wzrasta liczba ujawnianych przypadków przemocy. Zauważa się większą gotowość ofiar przemocy do ujawniania takich spraw i przyjęcia pomocy z zewnątrz. Powodem wzrastającej liczby przeprowadzonych przez Policję interwencji dotyczących przemocy w rodzinie, oprócz faktycznego nasilenia się zjawiska przemocy na terenie powiatu, może być też większe uświadomienie ofiar.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Powiatu Monieckiego zakłada podejmowanie systemowych działań ukierunkowanych na ochronę ofiary przemocy poprzez:

- ✓ odizolowanie od sprawcy przemocy,
- ✓ poradnictwo specjalistyczne,
- ✓ udział w grupach wsparcia,
- ✓ uświadomienie o prawach ofiary,
- ✓ pomoc w pisaniu pozwów i wniosków oraz załatwianiu innych spraw urzędowych związanych z sytuacją rodzinną ofiary.

Celem programu jest :

1. Uświadomienie ofierze swoich praw.
2. Rozpoznanie przez ofiarę sygnałów zapowiadających zachowania przemocowe.
3. Zdobywanie umiejętności radzenia ze stresem i kryzysem.
4. Nabycie zdolności komunikowania się.
5. Zdobywanie wiedzy i umiejętności praktycznego radzenia w sytuacji doświadczania przemocy.
6. Wzmocnienie poczucia własnej wartości i godności.
7. Wypracowanie pozytywnych postaw rodzicielskich w zakresie wychowania dzieci bez stosowania przemocy.
8. Promowanie zdrowego stylu życia.

Zasady uczestnictwa:

1. Dobrowolne przystąpienie do programu
2. Pisemna zgoda uczestnika.
3. Podpisanie kontraktu socjalnego zawierającego zobowiązania do systematycznej obecności na zajęciach.
4. Przestrzeganie zasad współżycia społecznego.

Uczestnictwo osób zgłaszających się do programu pomocy ofiarom przemocy w rodzinie objęte jest tajemnicą służbową.

Formy realizacji:

Naboru uczestników do grupy dokonuje się po uprzednim spotkaniu i rozmowie ze zgłaszającą się osobą. W trakcie rozmowy ustalane są rzeczywiste motywy udziału danej osoby w programie i jej sytuacja rodzinna i życiowa. Potencjalny uczestnik zapoznany zostaje z celami i zadaniami programu. W przypadku akceptacji warunków i złożeniu deklaracji podpisywany jest kontrakt z uczestnikiem programu i opracowywany indywidualny plan pracy.

Uczestnicy programu objęci będą pomocą psychologiczną, a w koniecznych przypadkach także działaniami interwencyjnymi. Zajęcia dla ofiar przemocy odbywać się będą zarówno indywidualnie zgodnie z potrzebami uczestników, jak i w otwartych grupach. Uczestnicy mają możliwość do własnych propozycji tematów spotkań.

PRZEWIDYWANE EFEKTY I WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE MONIECKIM

Efekty:

- Zmniejszenie rozmiarów przemocy w rodzinie.
- Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
- Podniesienie poziomu wiedzy dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie.
- Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.

- Pogłębienie wiedzy społecznej o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
- Promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.
- Wzrost liczby osób pomagających profesjonalnie ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
- Poprawa bezpieczeństwa rodzin.
- Poprawa dostępu do informacji.
- Poprawa warunków rozwojowych dzieci i młodzieży.
- Wzrost wiedzy i umiejętności pracy nad samym sobą, zmiany zachowania agresywnego w asertywne.
- Wzmocnienie sprawców przemocy we wdrażaniu i stosowaniu zachowań asertywnych.
- Wzmocnienie psychiczne ofiar przemocy..
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa u ofiar w sytuacji kryzysowej.
- Wzrost poczucia bezpieczeństwa dzieci podczas przesłuchań w „Niebieskim Pokoju”.
- Kompleksowe wsparcie rodzin dotkniętych przemocą domową.

Wskaźniki:

- Liczba założonych Niebieskich Kart.
- Liczba udzielonych porad.
- Liczba osób przyjętych w OIK.
- Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego.
- Poziom świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie.
- Liczba przeprowadzonych kampanii.
- Liczba przeprowadzonych w szkołach akcji propagujących nieprzemocowe wychowanie i styl życia.
- Liczba sprawców przemocy objętych programem korekcyjno-edukacyjnym.
- Liczba ofiar przemocy w rodzinie uczestnicząca w programie ochrony ofiar.

Źródła finansowania programu:

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Monieckim będzie finansowany przez Powiat Moniecki, Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku oraz pozabudżetowe środki pozyskiwane z różnych programów (krajowych, unijnych).

MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

1. Za koordynację i sprawozdawczość z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Monieckim na lata 2015 – 2020 odpowiedzialne jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach.
2. Monitorowanie niniejszego dokumentu odbywać się będzie na podstawie rocznych sprawozdań z działalności PCPR w Mońkach przedkładanych Zarządowi i Radzie Powiatu w Mońkach.

PODSUMOWANIE

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę "Niebieskiej Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura "Niebieskiej Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Pamiętać należy, iż zgodnie z prawem każdy akt przemocy osób bliskich jest przestępstwem, na które każdy ma prawo, a nawet obowiązek reagować. Dowodem przemocy są nie tylko widoczne na ciele urazy. Istnieją również formy przemocy nie pozostawiające śladów jej stosowania. Osoby doznające przemocy znajdują się w bardzo trudnej sytuacji. Pozostawanie w związku pełnym krzywdzenia wynika między innymi z wyznawania tradycyjnych wartości takich jak miłość, trwałość małżeństwa, mylnego przeświadczenia, że sprawca jest dobry dla dzieci, gdyż ich nie bije, przekonania o zależności ekonomicznej od sprawcy i niemożności samodzielnego funkcjonowania, wiary w obietnice sprawcy, że się zmieni, nieracjonalnego obwiniania się za przemoc, czy też braku wiedzy na temat miejsca, gdzie osoba dotknięta przemocą może znaleźć bezpieczne schronienie i specjalistyczną pomoc. Często ofiara przemocy jest tak osaczona i zastraszona przez sprawcę, iż nie widzi możliwości zmiany sytuacji, w jakiej się znalazła. Niektóre osoby nie potrafią poradzić sobie z problemami rodzinnymi bez ingerencji osób postronnych. Interwencja z zewnątrz może niejednokrotnie zapobiec tragedii.

Należy pamiętać, że:

- ✓ każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy, która jest naruszeniem praw i dóbr osobistych;
- ✓ człowiek doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany;
- ✓ dzieci i młodzież mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić;
- ✓ każdy człowiek doświadczający przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej bez naruszania godności osobistej;
- ✓ każdy człowiek ma prawo do wiedzy potrzebnej do radzenia sobie z przemocą w rodzinie;
- ✓ każdy człowiek ma prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- ✓ każdy człowiek ma obowiązek udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Reasumując powyższe należy z całą stanowczością podkreślić, iż każdy świadek przemocy domowej ma moralny i prawny obowiązek zareagowania i zgłoszenie tego faktu odpowiednim instytucjom ponieważ od jego reakcji zależy czyjeś zdrowie, a nawet życie.

Cel główny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie w Powiecie Monieckim na lata 2015-2020:

Ograniczenie skali problemu i skutków stosowania przemocy

Cele szczegółowe i zadania:

Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy	Harmonogram
Upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą i stosującym przemoc w rodzinie.	1. Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie przez wszystkie zaangażowane podmioty.	PCPR, OPS, Policja, pedagodzy szkolni, organizacje pozarządowe	Proces ciągły
	2. Współpraca i przepływ informacji między instytucjami działającymi w tym zakresie.		
	3. Sporządzenie diagnoz dot. problemu przemocy w rodzinie.		
	4. Utworzenie i stała aktualizacja podstrony internetowej PCPR dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	PCPR	
	5. Stała aktualizacja bazy danych o miejscach i formach dostępnej pomocy.		
Podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie	1. Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat skutków działań przemocowych /strona internetowa PCPR/.	PCPR	Proces ciągły
	2. Opracowywanie i upowszechnianie materiałów promujących postawy nieprzemocowe /strona internetowa PCPR/.		
	3. Promowanie i wzmacnianie działań w szkołach w celu zniwelowania agresji i przemocy.	PCPR, OPS, Policja, pedagodzy szkolni, organizacje pozarządowe	W miarę zgłaszanych potrzeb i możliwości realizatorów
	4. Edukacja rodziców w zakresie rozwijania nieprzemocowych umiejętności wychowawczych.		
	5. Przyjmowanie zgłoszeń o sytuacji przemocy.		
	6. Diagnoza sytuacji i ustalenia form pomocy rodzinom objętym Niebieską Kartą.		
	7. Udostępnienie pomocy psychologiczno-prawnej dla osób doświadczających przemocy.		
	8. Zapewnienie bezpieczeństwa poprzez izolowanie ofiary bądź sprawcy przemocy.		
	9. Wpieranie ofiar przemocy w procedurach prawnych /złożenie wniosku o znęcanie, przygotowanie do świadomego uczestnictwa w rozprawie sądowej, pomoc w napisaniu pozwu rozwodowego/.		
	10. Ochrona dzieci przed stresem - przesłuchania w Niebieskim Pokoju.		
	11. Prowadzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy.		

	12. Włączenie osób bezrobotnych, doświadczających przemocy w projekty oferujące podniesienie kwalifikacji i ułatwiające znalezienie pracy.		
Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	1. Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych.	PCPR	Zgodnie z potrzebami
	2. Izolowanie osób doświadczających przemocy w rodzinie.		
	3. Monitorowanie osób uczestniczących w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych w okresie 3 letnim.		
	4. Izolowanie sprawców przemocy poprzez orzekanie eksmisji, zakazu kontaktu lub określenie sposobu kontaktu.	PCPR, OPS, Policja, pedagodzy szkolni, organizacje pozarządowe	
	5. Spotkania jednostek zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie celem zawiązania szerszej współpracy i wypracowywania wspólnych działań profilaktycznych i edukacyjnych.		
	6. Stosowanie procedury Niebieskiej Karty i motywowanie do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.		
	7. Sądowe zobowiązanie sprawców do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym oraz leczenia odwykowego.		